

VINNERNE & TAPERNE I

KRONEN

Av ØYSTEIN VONSTETT-LARSEN

Den norske kronen er i fritt fall. For mange nordmenn betyr dette økte utgifter, for andre betyr det økte inntekter.

Den norske valutaen har ikke vært så svak siden begynnelsen av 2000-tallet. Hvor mye kronefallet vil påvirke din økonomi, bestemmer du i høy grad selv. Her kan du sjekke hvordan:

Bilprisene

Norges største bilimportør, Møllergruppen, sier det kan komme en prisøkning på biler, dersom kronekursfallet vedvarer. De importerer blant annet Audi, Volkswagen og Skoda.

– Vi har ikke for vane å justere prisene våre i takt med valutaen, men vedvarer kronekursfallet vi har sett den siste tiden, må alle, også vi, justere prisene våre på bil, sier direktør for konserninformasjon, Paul Hegna.

Kjøp av feriebolig

Når du må betale flere kroner per euro, blir i utgangspunktet ferieboliger under andre himmelstrøk dyrere. Samtidig mener en av de aller største utenlandsmeglerne at det handler litt om hvordan du gjør det.

– Er du av den engstelige typen eller ser på en bolig i utlandet som en kortsiktig investering, bør du vente. Er du langsiktig i din investering og setter bruk av boligen som det viktigste i et fem til ti års perspektiv, er det imidlertid helt uproblematisk å gå inn nå, sier Agnar D. Carlsen i Norsk Megling.

De fleste av hans kjøpere finansierer nemlig boligkjøpet sitt med lån i euro. De leier også ut boligen og får betalt i euro.

– Samtidig er markedet for kjøp langt bedre nå enn for et år siden. Annen valuta har også svekket seg, blant annet rubelen som nå er veldig svak, det er langt færre russere å konkurrere med, sier Carlsen i Norsk Megling.

Matprisene

Omtrent halvparten av all mat vi spiser (målt i kalorier vi inntar) blir importert fra utlandet. Den klart største aktøren på dette markedet er Orkla Foods som eier merker som Stabburet, Nora, Nidar og Toro.

– Alle vareimport er blitt markant dyrere på grunn av svekkelsen i norske kroner. Siden 25. november har euroen styrket seg 10 prosent og svenske kroner 8 prosent. Dermed ligger det an til betydelig høyere matpriser. Det er imidlertid de fire norske kjedene som fastsetter prisene i sine butikker, sier konserndirektør for kommunikasjon i Orkla, Håkon Mageli, som kaller situasjonen vi nå har ekstrem.

Også Virke direktør Thomas Angell tror maten kan bli dyrere.

– Mageli har vel rett i det. På lang sikt kan det også hende at import av innsatsvarer, varer som anvendes i produksjon av andre varer, vil kunne slå ut på prisen også på de norsk-produserte varene.

Feriereisene

Skal du til USA på ferie i år, tilsier dollarkursen at

DYRERE BILER: Drømmer du om ny bil, må du regne med å punge ut mer fremover.

DYR OG BILLIG MAT: Norsk mat vil bli

DYRERE I SYDEN: Drømmeferien i varmere strøk vil nok bli en hel del dyrere i sommer.

HARRY-DYRT: De som er vant til billighandel

MINDRE ATTRAKTIVT: Det kan bli mindre attraktivt å handle gjennom nettbutikken fremover.

FERIE PÅ NORSK: Ferie i Norge vil bli

RAMMES:

Sunniva Nerbovik (22) er forberedt på å på å jobbe i juleferien, for å få råd til studentlivet i England også neste semester.

Foto: EDVARD KRISTIANSEN

STORT TAP:

Olga Abilova (25), som studerer i USA med støtte fra Lånekassen, taper tusener på at kursen faller drastisk.

Foto: GUNNHILD ARDAL

UTENLANDSSTUDENT

AV ØYSTEIN LARSEN-VONSTETT OG INGVLID SAGMOEN

For utenlandsstudentene Sunniva og Olga betyr kronekollapsen titusenvis av kroner i tap. Se hvilke konsekvenser den dramatiske utviklingen har for deg.

E-SPILLET

billigere. Importmat vil kunne bli dyrere.

OLJEFORMUEN: Den forvaltes i dollar. Det er en fordel for den norske økonomien.

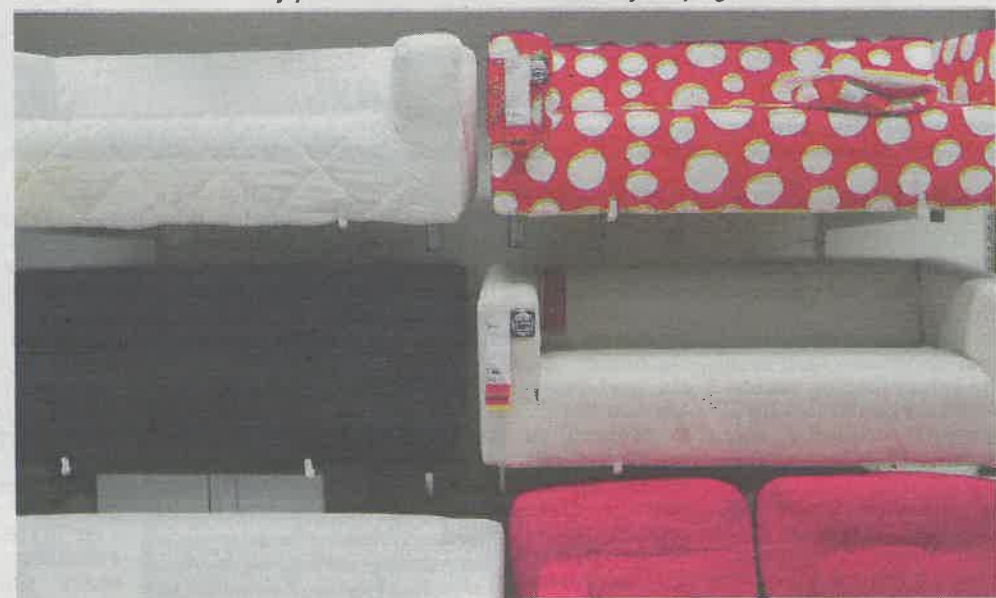
på den andre siden av grensen, vil bli skuffet.

DYRT FERIEHUS: Å kjøpe feriehus i utlandet vil bli en del dyrere på grunn av kronekursen.

billigere, og det vil glede norsk reiselivsbransjen.

DYRT OG BILLIG: Importmøbler kan bli billigere, mens norsk møbelbransje vil høste fordeler.

oppholdet vil bli hele 24 prosent dyrere. En vanlig burgermeny til 10 dollar alene er blitt 15 kroner dyrere på dette året.

Pizzaen du betalte 15 euro for i desember i fjor er blitt 16 norske kroner dyrere. Det er begge forskjeller som fort blir større summer når familiens årlige utenlandstur skal gjennomføres.

Det er heller ikke fullt så deilig å være dansk lenger. Med et tenkt budsjett for en familie på fire med bosted, mat og forlystelser i en uke, tilsier 13 prosent dyrere dansk krone fort vekk en drøy tusenlapp.

Harry-handelen

En handletur til Sverige eller et feriebesøk hos «søta bror» er blitt syv prosent dyrere det siste året.

– Det vil fortsatt være prisforskjeller på enkelte varer i Sverige og Norge, selv om den norske kronen er svekket. Det vil nok fortsette å være trafikk over grensen, men det kan godt være at Harry-handelen ikke vil vokse, sier direktør for handel i Virke, Thomas Angell.

Oljefondet

Oljefondet gir oss kjøpekraft i utlandet. Den er upåvirket av kronekursen. Regnet i norske kroner har fondet økt i verdi, men det motsvares nøyaktig av at verdien av hver krone er blitt lavere.

Ferie i Norge

– For norsk reiseliv vil fallet i kronekursen gi en dobbelt positiv effekt. Det blir dyrere for nordmenn å feriere ute. Da blir det erfaringsmessig flere som legger ferien sin til Norge. Samtidig blir det billigere for utlendinger å feriere i Norge. Dette gjør at norske reiselivsbedrifter tror på bedre resultater det neste året, sier kommunikasjonsdirektør i NHO Reiseliv, Merete Habberstad.

Netthandelen

Selv om tollfrigrensen fra 1. januar økes til 350 kroner, kan den svake norske kronen bidra til å gjøre nettkjøpet ditt mindre attraktivt enn i dag.

Salg av bolig ute

Mens det er dyrere å kjøpe i euro, kan det fort lønne seg å selge i euro. Selger du en for eksempel en feriebolig og får oppgjøret ditt i euro eller dollar, får du mer kroner for dette enn når den norske kronekursen var sterkere.

Konkurransen

Når de utenlandske varene blir dyrere å importere, kan norske varer bli mer konkurransedyktige. Møbler blir for eksempel både importert og lagd i Norge. De norske produktene kan over tid få mer attraktive priser. Kronekursen må holde seg lav over tid før vi får prisendringer.

Småelektronikk

Bransjeorganisasjonen Virke tror at, med en svekket krone over en tre til seks måneder periode, også kan se at prisreduksjon på småelektronikk kan utebli. Dette er varer som vanligvis faller i pris som følge av den teknologiske utviklingen.

NE TAPER TITUSENER PÅ SVEKKET NORSK KRONE

– Jeg betalte nettopp skolepengene for neste semester. En venn som betalte to uker for meg, betalte 3000 kroner mindre, sier Sunniva Nerbovik, som studerer journalistikk ved Middlesex University i London på tredje året.

I går ettermiddag stupte norske kroner i verdi i valutamarkedene. For utenlandsstudenten Sunniva

betyr det at hun betaler omtrent 10 000 kroner mer i skolepenger dette skoleåret enn hun gjorde det første året i England.

– Ikke mer stipend

– Vi får jo ikke noe mer i studiestøtte, og blakke blir vi uansett, men med litt hjelp og kredittkort, går det, sier hun.

Olga Abilova er masterstudent ved Columbia University i New York. Da hun takket ja til studieplassen i februar 2013, var valutakursen avgjørende for at hun skulle få råd til å dra. For noen måneder siden merket hun at kronen begynte å falle drastisk.

– Jeg tenkte at nedgangen umulig kunne være langvarig. Nå merker jeg at levekostnadene har gått veldig

opp, og det er høye levekostnader, spesielt her i New York, fra for av, sier hun.

– Det er stressende med tanke på fremtiden å se at så mye penger forsvinner så fort.